

6. februar 2023

Nye stridsvogner, forsterket budsjettkrise?

Regjeringen stiller sterkt bak vedtaket om å anskaffe 54 nye stridsvogner fra Tyskland. Anskaffelsen skal styrke Hæren og styrke det nordisk/tyske samarbeidet. Hva med finansieringen?

Ved kunngjøringen av Regjeringens beslutning var statsministeren tydelig på nødvendigheten av anskaffelsen i perspektiv av den forverrede sikkerhetspolitiske situasjonen. Mediene fokuserte på en mer pikant side av saken: Forsvarssjefen hadde jo tidligere stilt seg skeptisk til anskaffelsen. Vel, nå uttalte han at han gjennom en «tett prosess» hadde kommet til en meget god løsning. Det gode består i at antallet er redusert fra 72 til 54, for derved å gi rom for anskaffelse også av andre nødvendige våpen. Alle smiler og virker fornøyde på tv-skjermen, men hvis vi skal dele tilfredsheten kreves det opplysninger om det økonomiske grunnlaget for dette prosjektet.

Bakgrunnen er ikke god. Forsvarssjefens begrunnelse for opprinnelig å gå imot anskaffelsen var at han ville prioritere å sette den vedtatte forsvarsstrukturen i kampklar stand. Det gjelder å fylle omfattende personellmangler i alle forsvarsgrenene, å ta igjen «etterslep» i beholdninger og vedlikehold, å øke øvingsnivået, osv. Denne vurderingen var ikke overraskende. Det har lenge vært kjent at den raskeste og rimeligste tilnærming for å styrke forsvarsevnen er å bygge på det vi allerede har, men som gjennom mange år har forfalt på grunn av utilstrekkelige driftsbudsjetter. Så nå er spørsmålene: Vil anskaffelsen av nye stridsvogner finansieres med tillegg til dagens budsjettnivå, og vil tillegget også dekke økede driftsutgifter? Vil rekruttering for nødvendig personelløkning iverksettes omgående?

De som har fulgt forsvarspolitikken over tid minnes en skremmende historikk. Ved århundreskiftet ble det besluttet å anskaffe fem fregatter av Fridtjof Nansen-klassen (med seks helikoptre NH-90 som aldri ble levert), anskaffelseskostnad 21 mrd. kr. Grovt utilstrekkelige driftsbudsjetter førte til at vi ikke kunne (eller kan) stille mer enn én – tidvis to – fregatter bemannet og utrustet for oppdrag. Og underbudsjetteringen av drift begrenset seg ikke til fregattene, men har dominert alle fartøysklassene slik at Marinen har minimal operativ kapasitet sett i forhold til fartøysstrukturen. – Vår neste mega-beslutning var anskaffelsen av kampflyet F-35, 52 stk., 70 mrd.kr. (2016). Leveransen er ikke fullført, men ifølge Sjefen for Luftforsvaret vil betydelige personellmangler inntil videre begrense den operative tilgjengeligheten av flyene. Og hvordan ligger det an med personell og drift av overvåkningsflyene Orion P-3/

Poseidon P-8? - og transportflyene Hercules C-130J? Tydelige rapporter er ikke offentliggjort, men antydninger kan tolkes som utilfredsstillende. Det er heller ikke budsjettet for personelløkninger i år.

Tilbake til stridsvognene: Er det nå Hærens tur, som den siste av de tunge forsvarsgrenene, til en langsiktig over-investering som svekker driften i hele forsvarsgrenen? Det eneste som kan stoppe en slik utvikling vil være holdbare politisk forpliktelser om å øke Forsvarets personell og driftsmidler slik at den vedtatte strukturen med de kostbare anskaffelsene kan settes i innsatsklar stand. Det er godt kjent at vår NATO-forpliktelse til å bringe forsvarsbudsjettet – rimeligvis ikke inkludert hjelpen til Ukraina – opp til 2% av BNP er et nødvendig utgangspunkt.

5